

WELCOME

Social Awareness Program on

WORLD MALARIA DAY 2022

Government of Maharashtra
Public Health Department
(ADHSNVBDP - Mumbai)

SUPPORTED BY

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

डास उत्पत्ती ठिकाणे

आपले घर, कार्यालय व परिसर मलेरिया/डेंग्यू या आजारापासून मुक्त करा

नागरिकांना आवाहन

हिवतापाची लक्षणे	डेंग्यूतापाची लक्षणे
थंडी वाजून ताप येतो ताप कमी होताना भरपूर घाम येऊन उतरतो ताप सहसा दिवसाआड किंवा रोज येतो तापाबरोबर खूप डोकेदुखी, अंगदुखी, कंबरदुखी, पाठदुखी थकवा जाणवतो	एकाएकी तीव्र ताप, तीव्र डोकेदुखी, स्नायुदुखी व सांधेदुखी, उलट्या होणे, दुसऱ्या दिवसापासून तीव्र डोळेदुखी, अषक्तपणा, भूक मंदावणे, जास्त तहान लागणे व तोंडाला कोरड पडणे, ताप कमी जास्त होणे, अंगावर पुरळ येणे

नागरिकांनी करावयाच्या उपाययोजना

घरांमध्ये व घराभोवती पाणी साचू न देणे. पाणी साठविण्याचे भांडी व टाक्या बंदिस्त करा व आठवड्यातील एक दिवस स्वच्छ करून कोरडे ठेवा. भंगार साहित्य, टायर्स इत्यादी नष्ट करा.	घरामधील फुलदाण्या, कुंड्यांखालचे ट्रे, फ्रिज डिफ्रॉस्ट ट्रे, एसी डक्ट, फॅगशुईमध्ये साचलेले पाणी किमार दोन दिवसांनी बदलण्यात यावे साचू न देणे.

मोफत मलेरिया प्रतिबंध उपाययोजना

प्रार्थमिक आरोग्य केंद्रा मार्फत दर आठवड्याला डास/अळीनाशक फवारणी व बंद गटारांतून धुरीकरण केले जाते. आपल्या घरी येणाऱ्या आरोग्य कर्मचाऱ्यांकडून तसेच नजिकच्या महानगरपालिका रुग्णालयात मोफत रक्त तपासणी व उपचार केला जातो. गप्पी मासे डासांच्या अळ्या खाऊन नैसर्गिक रित्या डास उत्पत्ती रोकथाम करतात. नजिकच्या महानगरपालिका नागरी प्राथमिक आरोग्य केंद्रामार्फत गप्पी मासे घेऊन साचलेल्या पाण्यात टाकावे.	रुग्ण संशोधन कार्यवाही : रुग्णाच्या घरा सभोवताली 100 घरांतर्गत खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात येते. हिवताप रुग्ण : ताप सर्वेक्षण, घरांतर्गत डास उत्पत्ती शोधणे, पावडर फवारणी, रासायनिक धुरीकरण व आरोग्य शिक्षण. डेंग्यू रुग्ण : ताप सर्वेक्षण, घरांतर्गत डास उत्पत्ती शोधणे, रासायनिक धुरीकरण व आरोग्य शिक्षण

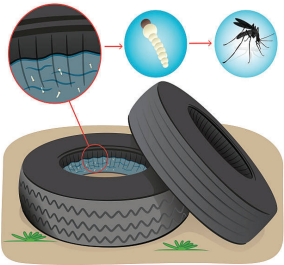
आपल्या इमारतीत/आवारात डासांची उत्पत्ती स्थाने आढळल्यास आपणांवर महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम 1949 अनुसूची ड प्रकरण 14 कलम 15 अन्वये कारवाई करण्यात येईल.

हिवताप मलेरिया/डेंग्यू रुग्ण आढळल्यास जवळच्या महानगरपालिका रुग्णालयास त्वरीत माहिती द्यावी आणि रुग्ण संशोधन कार्यवाहीसाठी आपल्या घरी येणाऱ्या आरोग्य कर्मचाऱ्यांस तसेच फवारणी कामगारांना सहकार्य करावे, असे आवाहन आहे.

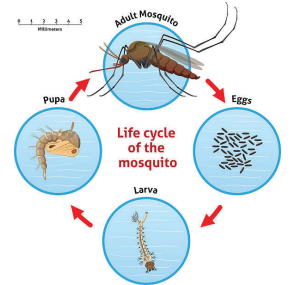
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

PUBLIC HEALTH DEPARTMENT

Let's Keep our Home, Work Place & Surroundings free from
Malaria & Dengue

MOSQUITO BREEDING SPOTS

PREVENTIVE MEASURES CARRIED OUT BY HEALTH DEPT.

SURVEILLANCE ACTIVITY :

- CO-OPERATE WITH HEALTH WORKERS DURING HOUSE TO HOUSE FOR FEVER SURVEY.
- FREE DIAGNOSIS & PROMPT TREATMENT FOR MALARIA, DENGUE.

ANTI-LARVAL & VECTOR CONTROL :

- WEEKLY SCHEDULED ANTI LARVAL & FOGGING ACTIVITIES.
- USE OF BIOLOGICAL METHODS LIKE GUPPY FISH BIOLARVICIDES.

MALARIA SYMPTOMS

PREVENTIVE MEASURES TO BE TAKEN BY CITIZENS

DON'T :

- STAGNATION OF WATER WITHIN HOME, WORK PLACE & SURROUNDINGS.

DO'S :

- CHECK THE ROOFS & TERRACE OF BUILDING OR SOCIETY.
- SCRUB, CLEAN & DRY ALL UTENSILS USED TO STORE WATER LIKE POTS, DRUMS ETC. ONCE A WEEK
- SCRUB, CLEAN & DRY LOFT TANK, UNDERGROUND TANKS, OVERHEAD TANKS REGULARLY. ONCE IN 3 MONTHS COVER THE TANK, WITH AIR TIGHT LIDS
- MOSQUITOES CAN BREED EVEN IN SMALL QUANTITY OF WATER, SO DESTROY ALL UNWANTED ARTICLES LIKE PLASTIC SHEETS OVER THE ROOF, TIRES, BOTTLES, COCONUT SHELLS, ALL DISPOSABLE ITEMS LIKE GLASS, PLATES, ETC .
- CHANGE WATER REGULARLY FROM FLOWER POTS, MONEY PLANTS, AC DUCTS, FENSHUI BAMBOO PLANTS ETC.

TREATMENT :

- FREE DIAGNOSIS & TREATMENT FOR MALARIA & SUSPECTED DENGUE IN ALL URBAN AND RURAL HEALTH CENTERS AND HOSPITALS.
- IF MALARIA/SUSPECTED DENGUE PATIENT IS FOUND, 100 HOUSES COMPRISING FEVER SURVEY, INDOOR BREEDING CHECKING, INDOOR FOGGING & AWARENESS ACTIVITIES ARE CARRIED OUT.

YOU ARE LIABLE FOR PROSECUTION UNDER MAHARASHTRA MUNICIPAL CORPORATION ACT 1949 SECTION 14, CLAUSE 15 IF MOSQUITO BREEDING IS FOUND WITHIN YOUR HOUSE, WORK PLACE AND SURROUNDING AREA.

KINDLY INFORM YOUR NEAREST HEALTH POST ABOUT ANY MALARIA / SUSPECTED DENGUE CASE AND CO-OPERATE FOR CASE INVESTIGATION ACTIVITY & SURVEY OF BREEDING PLACES. PLEASE CONTACT THE NUMBERS GIVEN BEHIND FOR ANY QUERIES.

For Additional Information

Please contact

1800-180-1104

Or

Toll Free - 104

Website : <http://arogya.maharashtra.gov.in/>

